რუსეთიდან საქართველოში ფულადი გზავნილების შესაძლო შემცირების მაკროეკონომიკური შედეგები

დევიდ საა
გერმანიის ეკონომიკური გუნდი საქართველო

ბერლინი/თბილისი, სექტემბერი 2014

ფულადი გზავნილები საქართველოს მშპ-ის **10,1%**-ს შეადგენს

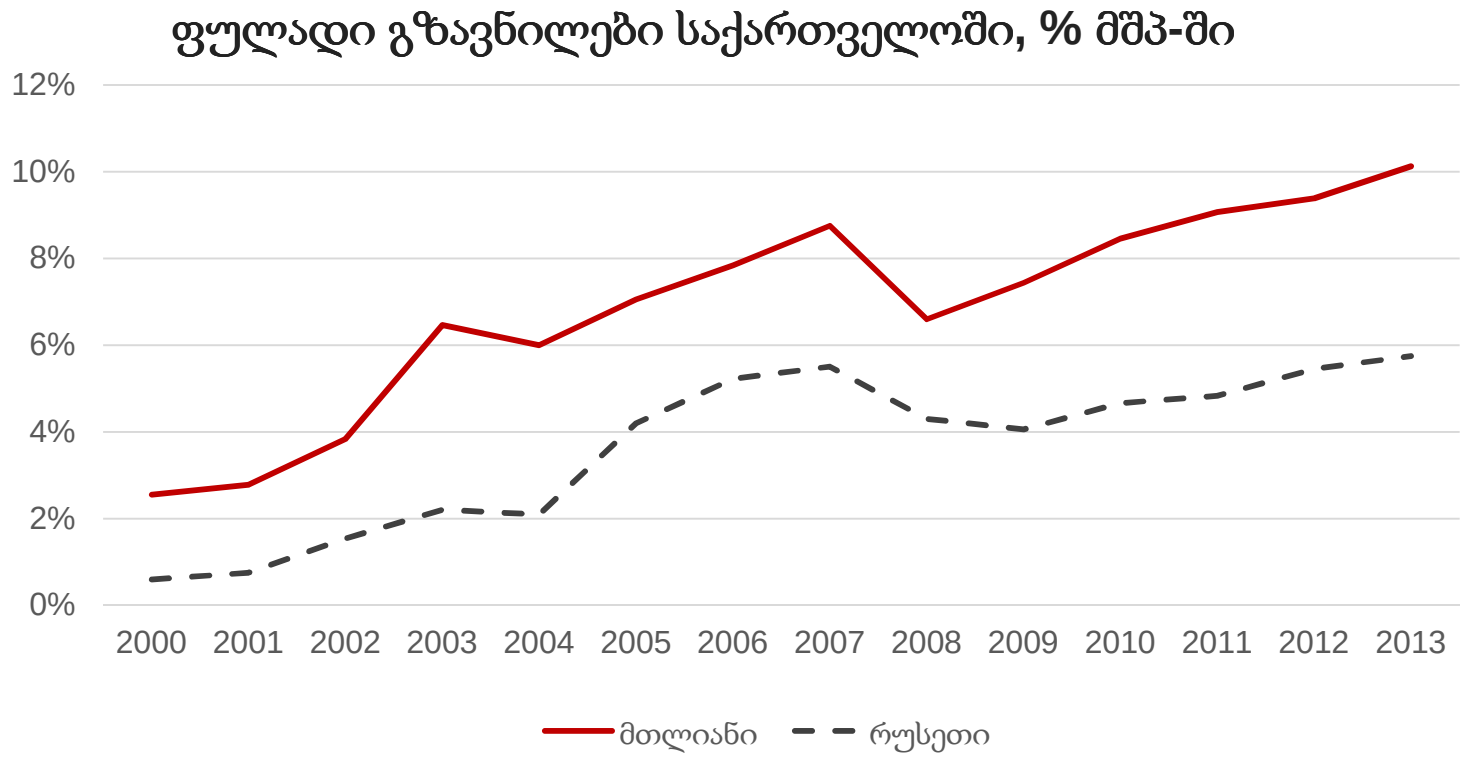

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი; 2000-2009: ფულადი გზავნილები; 2010-2013: შეფასებული გზავნილები

- 2013 წლის ფულადი გზავნილების მთლიანი მოცულობა 1.6 მლრდ. აშშ დოლარს შეადგენს (მშპ-ის 10.1%)
- ფულადი გზავნილების 57% რუსეთიდან არის: 927 მლნ.

ფულად გზავნილებზე მაღალი, მაგრამ არა ექსტრემალური, დამოკიდებულება

(ფულადი გზავნილები)/მშპ მაჩვენებელი აღმოსავლეთის პარტნიორობის ქვეყნებში, 2012

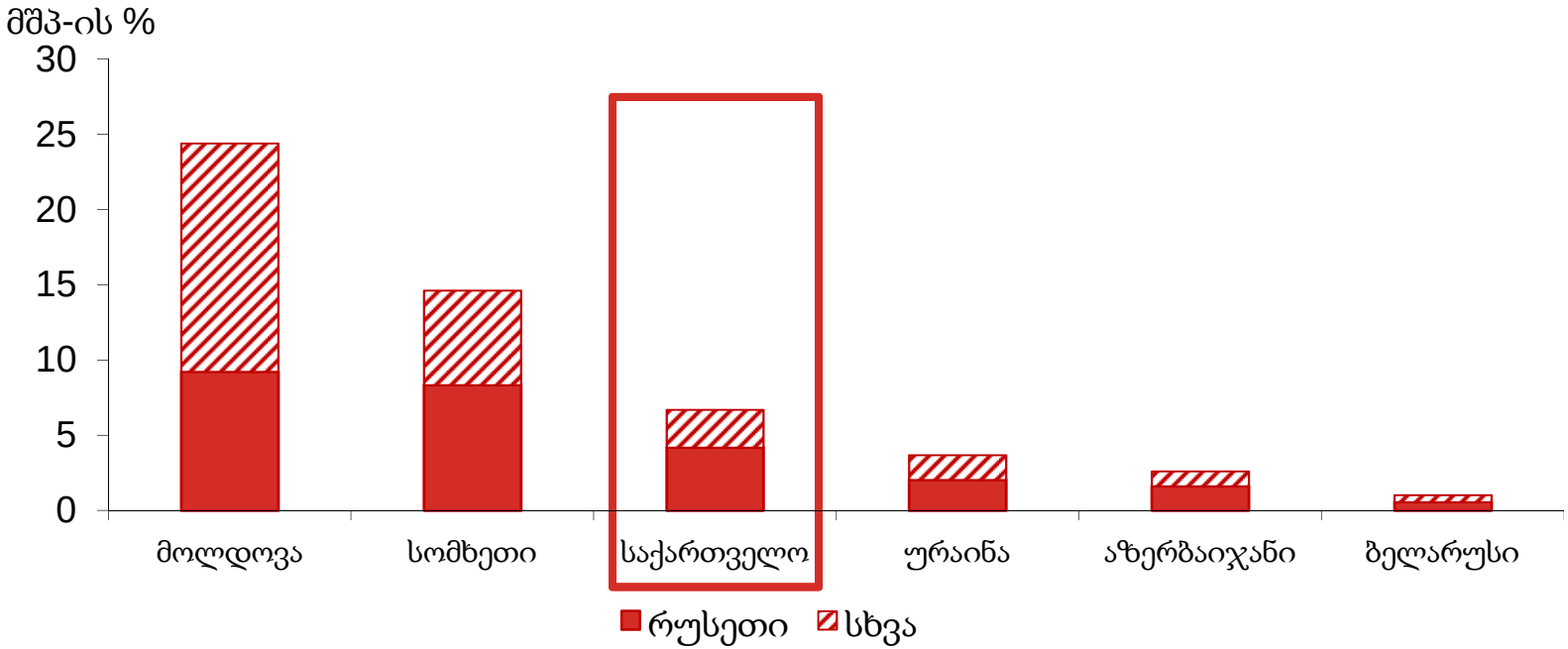

წყარო: მსოფლიო ბანკი, ფულადი გზავნილების მონაცემები

- მსოფლიოში ყველაზე მაღალი (ფულადი გზავნილები)/მშპ მაჩვენებელი აქვს ტაჯიკეთის (49%) და ყირგიზეთის (31%) რესპუბლიკებს .
- საქართველოს ეკონომიკას საერთაშორისო ასპარეზზე უკიდურესი პოზიცია არ უჭირავს
- თუმცა, ფულადი გზავნილების შესაძლო შემცირება ეკონომიკაზე მნიშვნელოვან ზემოქმედებას მოახდენს.

მგრძნობელობა ფულადი გზავნილების შოკის მიმართ

- რუსეთიდან ფულადი გზავნილების მიღების ორი ძირითადი რისკ ფაქტორი არსებობს:
  - ეკონომიკური
    - ეკონომიკური ზრდის დაქვეითება რუსეთში
    - სოჭის ოლიმპიური თამაშებისა და მასთან დაკავშირებული სამშენებლო საქმიანობის დასრულება
  - პოლიტიკური
    - საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების ხელშეკრულებასთან დაკავშირებული დაძაბულობა
    - რუსეთის ხელისუფლებას შეუძლია ზეწოლის განხორციელება მიგრაციის კანონის აღსრულებით/ამოქმედებით.

- ➢ შეუძლებელია მოსალოდნელი შოკების სიძლიერის წინასწარი გაზომვა
- ➢ სხვადასხვა შოკური სცენარის ანალიზიც კი არ იძლევა მოსალოდნელი შოკის სიძლიერის შეფასების საფუძველს.

შოკს ექნება გავლენა საშინაო და საგარეო სექტორებზე

- შიდა ეფექტები:
  - მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები: მოხმარება, ინვესტიცია, მშპ, საბიუჯეტო ბალანსი
  - გავლენა ცხოვრების დონეზე, განსაკუთრებით მოხმარების სფეროზე
- გარე სექტორის ეფექტები:
  - გავლენა გაცვლით კურსზე, იმპორტსა და ექსპორტზე
  - იგულისხმება, რომ მოქმედებს მოქნილი გაცვლითი კურსი და შოკის გავლენა მიმდინარე ანგარიშის ბალანსზე მუდმივი არ არის

➢ შოკის გავრცელება ეკონომიკურ ცვლადებზე დამოკიდებულია საოჯახო მეურნეობების მიერ ფულადი გზავნილების მოხმარების დონეზე

ფულადი გზავნილებით მიღებული შემოსავლის უმეტესი წილი გამოიყენება მოხმარების მიზნით

ფულადი გზავნილების გამოყენება: კვლევის მონაცემები

	% გზავნილები
დღიური დანახარჯები	85.0%
განათლება	4.8%
ჯამრთელობა ან სიცოცხლის დაზღვევა	3.8%
შემნახველი ანგარიშის გახსნა	0.5%
სხვა	3.3%
უძრავი ქონების ყიდვა ან აშენება	2.0%
ბიზნესის დაწყება	0.5%

წყარო: EBRD / Bendixen & Associates

ფულადი გზავნილების გამოყენება: ეკონომიკური კატეგორიები

	% გზავნილები
მოხმარება	93.6%
... შიდა პროდუქტები და მომსახურება	45.3%
... იმპორტირებული პროდუქტები და მომსახურება	48.3%
დანაზოგები	3.8%
ინვესტიციები	2.5%

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

შესაძლო შოკების სიდიდე

ფულადი გზავნილების შოკის მაკროეკონომიკური ეფექტების ანალიზი *(მოქნილი გაცვლითი კურსი და მიმდინარე ანგარიშის მუდმივი ბალანსი)*

შოკი: შემცირებული ფულადი გზავნილები რუსეთიდან			ეფექტები								
			მშპ		მოხმარება		ინვესტიციები		სახელმწიფო შემოსავლები		გაცვლითი კურსი
%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ	მშპ-ის %	% ცვლილება, ლარი/აშშ დოლარი
-5	*-49*	*-0.3*	*-17*	*-0.1*	*-68*	*-0.4*	*-12*	*-0.1*	*-12*	*-0.07*	*-0.4*
-10	*-98*	*-0.6*	*-33*	*-0.2*	*-136*	*-0.8*	*-24*	*-0.1*	*-25*	*-0.15*	*-0.9*
-25	*-245*	*-1.4*	*-83*	*-0.5*	*-340*	*-2.0*	*-59*	*-0.3*	*-62*	*-0.36*	*-2.2*
-50	*-489*	*-2.9*	*-165*	*-1.0*	*-680*	*-4.0*	*-118*	*-0.7*	*-124*	*-0.73*	*-4.5*
-100	*-979*	*-5.7*	*-326*	*-1.9*	*-1,363*	*-8.0*	*-237*	*-1.4*	*-248*	*-1.46*	*-9.3*

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

- 10% შოკის სიდიდე (ფულადი გზავნილების შემცირება რუსეთიდან საქართველოში) შეესაბამება 98 მლნ აშშ დოლარს ან 0.6% მშპ-ს
- ფულადი გზავნილები არ არის მშპ-ის შემადგენელი ნაწილი. შოკის სიდიდე არ აისახება მშპ-ზე

შოკების მხოლოდ ~1/3 გადაეცემა მშპ-ს

ფულადი გზავნილების შოკის მაკროეკონომიკური ეფექტების ანალიზი (*მოქნილი გაცვლითი კურსი და მიმდინარე ანგარიშის მუდმივი ბალანსი*)

შოკი: შემცირებული ფულადი გზავნილები რუსეთიდან			ეფექტები								
			მშპ		მოხმარება		ინვესტიციები		სახელმწიფო შემოსავლები		გაცვლითი კურსი
%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ	მშპ-ის %	% ცვლილება, ლარი/აშშ დოლარი
-5	-49	-0.3	-17	-0.1	-68	-0.4	-12	-0.1	-12	-0.07	-0.4
-10	-98	-0.6	-33	-0.2	-136	-0.8	-24	-0.1	-25	-0.15	-0.9
-25	-245	-1.4	-83	-0.5	-340	-2.0	-59	-0.3	-62	-0.36	-2.2
-50	*-489*	*-2.9*	*-165*	*-1.0*	*-680*	*-4.0*	*-118*	*-0.7*	*-124*	*-0.73*	*-4.5*
-100	*-979*	*-5.7*	*-326*	*-1.9*	*-1,363*	*-8.0*	*-237*	*-1.4*	*-248*	*-1.46*	*-9.3*

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

- 10%-იანი შოკი (98 მლნ. აშშ დოლარი) საშუალოდ მშპ-ის 0.2%-იან დანაკარგებს იწვევს (33 მლნ. აშშ დოლარი)
- მშპ-ზე 1 და მეტპროცენტიანი გავლენის მოხდენა მხოლოდ მძლავრი შოკის შემთხვევაშია შესაძლებელი (>50%)
- მშპ მხოლოდ შიდა პროდუქტზე შემცირებული მოთხოვნაზე რეაგირებს
- საქართველოს ეკონომიკაში იმპორტის მაღალი წილი ამცირებს მშპ-ზე შიდა ეფექტის სიმძლავრეს.

შესამჩნევი გავლენა მოხმარებაზე

ფულადი გზავნილების შოკის მაკროეკონომიკური ეფექტების ანალიზი *(მოქნილი გაცვლითი კურსი და მიმდინარე ანგარიშის მუდმივი ბალანსი)*

შოკი: შემცირებული ფულადი გზავნილები რუსეთიდან			ეფექტები								
			მშპ		მოხმარება		ინვესტიციები		სახელმწიფო შემოსავლები		გაცვლითი კურსი
%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	% ცვლილება, ლარი/აშშ დოლარი
-5	-49	-0.3	-17	-0.1	-68	-0.4	-12	-0.1	-12	-0.07	-0.4
-10	-98	-0.6	-33	-0.2	-136	-0.8	-24	-0.1	-25	-0.15	-0.9
-25	-245	-1.4	-83	-0.5	-340	-2.0	-59	-0.3	-62	-0.36	-2.2
-50	*-489*	*-2.9*	*-165*	*-1.0*	*-680*	*-4.0*	*-118*	*-0.7*	*-124*	*-0.73*	*-4.5*
-100	*-979*	*-5.7*	*-326*	*-1.9*	*-1,363*	*-8.0*	*-237*	*-1.4*	*-248*	*-1.46*	*-9.3*

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

- 10% შოკი (98 მლნ. აშშ დოლარი) გამოიწვევს მოხმარების შემცირებას მშპ-ს 0,08%-ით (136 მლნ).
- პირდაპირი ეფექტი: საოჯახო მეურნეობების შემოსავლის ნაკლები ოდენობაა მოხმარებისთვის ხელმისაწვდომი
- არაპირდაპირი ეფექტი: დაბალი მოხმარების დონით გამოწვეული გაუფასურება იწვევს იმპორტირებულ საქონელზე ფასების ზრდას.

საბიუჯეტო ბალანსის ზომიერი ეფექტი

ფულადი გზავნილების შოკის წლიური ეფექტი *(მოქნილი საპროცენტო განაკვეთი და მიმდინარე ანგარიშის მუდმივი ბალანსი)*

შოკი: შემცირებული ფულადი გზავნილები რუსეთიდან			ეფექტი								
			მშპ		მოხმარება		ინვესტიციები		სახელმწიფო შემოსავლები		გაცვლითი კურსი
%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	% ცვლილება, ლარი/აშშ დოლარი
-5	-49	-0.3	-17	-0.1	-68	-0.4	-12	-0.1	-12	-0.07	-0.4
-10	-98	-0.6	-33	-0.2	-136	-0.8	-24	-0.1	-25	-0.15	-0.9
-25	-245	-1.4	-83	-0.5	-340	-2.0	-59	-0.3	-62	-0.36	-2.2
-50	*-489*	*-2.9*	*-165*	*-1.0*	*-680*	*-4.0*	*-118*	*-0.7*	*-124*	*-0.73*	*-4.5*
-100	*-979*	*-5.7*	*-326*	*-1.9*	*-1,363*	*-8.0*	*-237*	*-1.4*	*-248*	*-1.46*	*-9.3*

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

- 10%-იანი შოკი საბიუჯეტო დეფიციტს მშპ-ის 0.15%-ით ზრდის
- დანაკარგები ძირითადად დღგ შემოსავლების შემცირებითაა განპირობებული
- თუ შოკის მასშტაბები ექსტრემალური არაა, შოკის გავლენა შესაძლოა მძლავრი ფისკალური ჩარევის გარეშეც დარეგულირდეს
- მყარი ფისკალური საფუძველი: მშპ-ის 2.6% ოდენობით საბიუჯეტო დეფიციტი, საჯარო ვალის 33% 2013 წელს

გაცვლითი კურსის რეგულირება მიმდინარე ანგარიშზე შოკის გავლენას ანეიტრალებს

ფულადი გზავნილების შოკის წლიური ეფექტი *(მოქნილი საპროცენტო განაკვეთი და მიმდინარე ანგარიშის მუდმივი ბალანსი)*

შოკი: შემცირებული ფულადი გზავნილები რუსეთიდან			ეფექტი								
			მშპ		მოხმარება		ინვესტიციები		სახელმწიფო შემოსავლები		გაცვლითი კურსი
%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	%	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	აშშ დოლარი მლნ.	მშპ-ის %	% ცვლილება, ლარი/აშშ დოლარი
-5	-49	-0.3	-17	-0.1	-68	-0.4	-12	-0.1	-12	-0.07	-0.4
-10	-98	-0.6	-33	-0.2	-136	-0.8	-24	-0.1	-25	-0.15	-0.9
-25	-245	-1.4	-83	-0.5	-340	-2.0	-59	-0.3	-62	-0.36	-2.2
-50	*-489*	*-2.9*	*-165*	*-1.0*	*-680*	*-4.0*	*-118*	*-0.7*	*-124*	*-0.73*	*-4.5*
-100	*-979*	*-5.7*	*-326*	*-1.9*	*-1,363*	*-8.0*	*-237*	*-1.4*	*-248*	*-1.46*	*-9.3*

წყარო: საკუთარი გამოთვლები

- 10%-იანი შოკი ქართული ლარის 0.9%-იან გაუფასურებას გამოიწვევს აშშ დოლარის მიმართ
- იგულისხმება, რომ (მოქნილი) გაცვლითი კურსი მიმდინარე ანგარიშის დისბალანსს არეგულირებს
- ლარის გაუფასურება იმპორტის შემცირებასა და ექსპორტის ზრდას გამოიწვევს
- მიმდინარე ანგარიშის დაბალანსება მოხმარებასა და საბიუჯეტო ეფექტს გაზრდის, მცირდება მშპ-ს ეფექტი

მაკროპოლიტიკის რეკომენდაციები შოკის შემთხვევაში: მდგრადი მონეტარული პოლიტიკა, შესაძლებლობის შემთხვევაში მუდმივი ფისკალური პოლიტიკა.

- მონეტარული/გაცვლითი კურსის პოლიტიკა:
  - სავალუტო ბაზარზე ჩარევისგან თავის შეკავება:
    - მიეცეს გაცვლით კურსს თვითრეგულირების საშუალება
    - მიზნობრივი ინფლაციის ჩარჩოს შენარჩუნება
  - გაცვლითი კურსის ხელოვნურმა რეგულირებამ შესაძლოა საერთაშორისო რეზერვების სწრაფი შემცირება გამოიწვიოს
  - ხარჯი: გაუფასურება გადაფარავს მოხმარების ეფექტს
  - სარგებელი: მცირდება მიმდინარე ანგარიშის დაფინანსების რისკი

- ფისკალური პოლიტიკა:
  - თუ შესაძლებელია, დისკრეციული შემჭიდროვების თავიდან არიდება:
    - შოკმა უკვე გავლენა იქონია საოჯახო მეურნეობების შემოსავლებზე
    - გადასახადების გაზრდამ შეიძლება მდგომარეობის კიდევ უფრო გართულება გამოიწვიოს
  - სახელმწიფოს ფინანსური სიტუაციისთვის მისაღებია 2.6%-იანი დეფიციტი და 33%-იანი სახელმწიფო ვალის მოცულობა
  - ნეიტრალური ფისკალური პოლიტიკის გატარების შესაძლებლობა დამოკიდებულია მოსალოდნელი შოკის სიდიდესა და შესაბამის პარტნიორებთან ვალდებულებებზე

საკონტაქტო ინფორმაცია

დევიდ საა
saha@berlin-economics.com

რიკარდო გიუჩი
giucci@berlin-economics.com

German Economic Team Georgia
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59, D-10627 Berlin
Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0
Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9
Follow us on Twitter @BerlinEconomics

ამჟამინდელი მდგომარეობა ექსპორტისა და ფულადი გზავნილების კუთხით რუსეთთან მიმართებაში

საქონლის ექსპორტი და ფულადი გზავნილები, 2013, მლნ. აშშ დოლარი

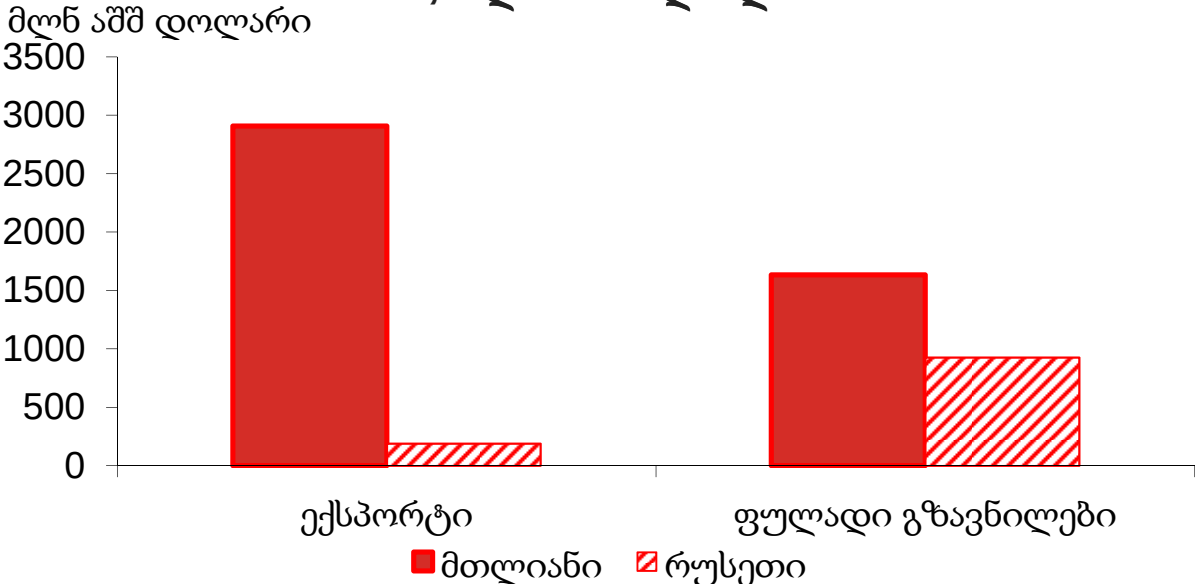

წყარო: საქსტატი, საქართველოს ეროვნული ბანკი

** მონაცემები ფულადი გზავნილების შესახებ გამოყენებულია დიფერენციაციისთვის ქვეყნების მიხედვით*

- 2013 წელს საქონლის ექსპორტმა მთლიანობაში 2.9 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა და გადააჭარბა ფულადი გზავნილების მთლიან მოცულობას (1.6 მილიარდი აშშ დოლარი)
- რუსეთთან ფულადი გზავნილების მოცულობა (927 მილიონი აშშ დოლარი) აღემატებოდა ექსპორტის სიდიდეს (191 მილიონი აშშ დოლარი)

ფულადი გზავნილები და საგარეო ვაჭრობა მიმდინარე ანგარიშში

საქართველოს მიმდინარე ანგარიში, მშპ-ის %

	2011	2012	2013
საქონლის ექპორტი	23.0%	22.0%	26.3%
მომსახურების ექსპორტი	14.4%	16.3%	18.7%
საქონლის იმპორტი	- 48.0%	- 48.8%	- 48.3%
მომსახურების იმპორტი	- 9.0%	- 9.2%	- 9.8%
ძირითადი შემოსავალი (შემოსავალი ინვესტიციებიდან, მომუშავეთა ანაზღაურება)	-3.0%	-0.9%	-2.1%
მეორადი შემოსავალი (ფულადი გზავნილები, სახელმწიფო გადარიცხვები)	9.5%	8.9%	9.2%
ბალანსი	-13.1%	-11.7%	- 6.0%

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

- მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი 2013 წლისთვის განახევრდა და 6% შეადგინა
- ექსპორტისა და ფულადი გზავნილების გამო გარე შოკის რისკი ნარჩუნდება

საქართველოს მიმდინარე ანგარიში ხასიათდება იმპორტის მაღალი მაჩვენებლით

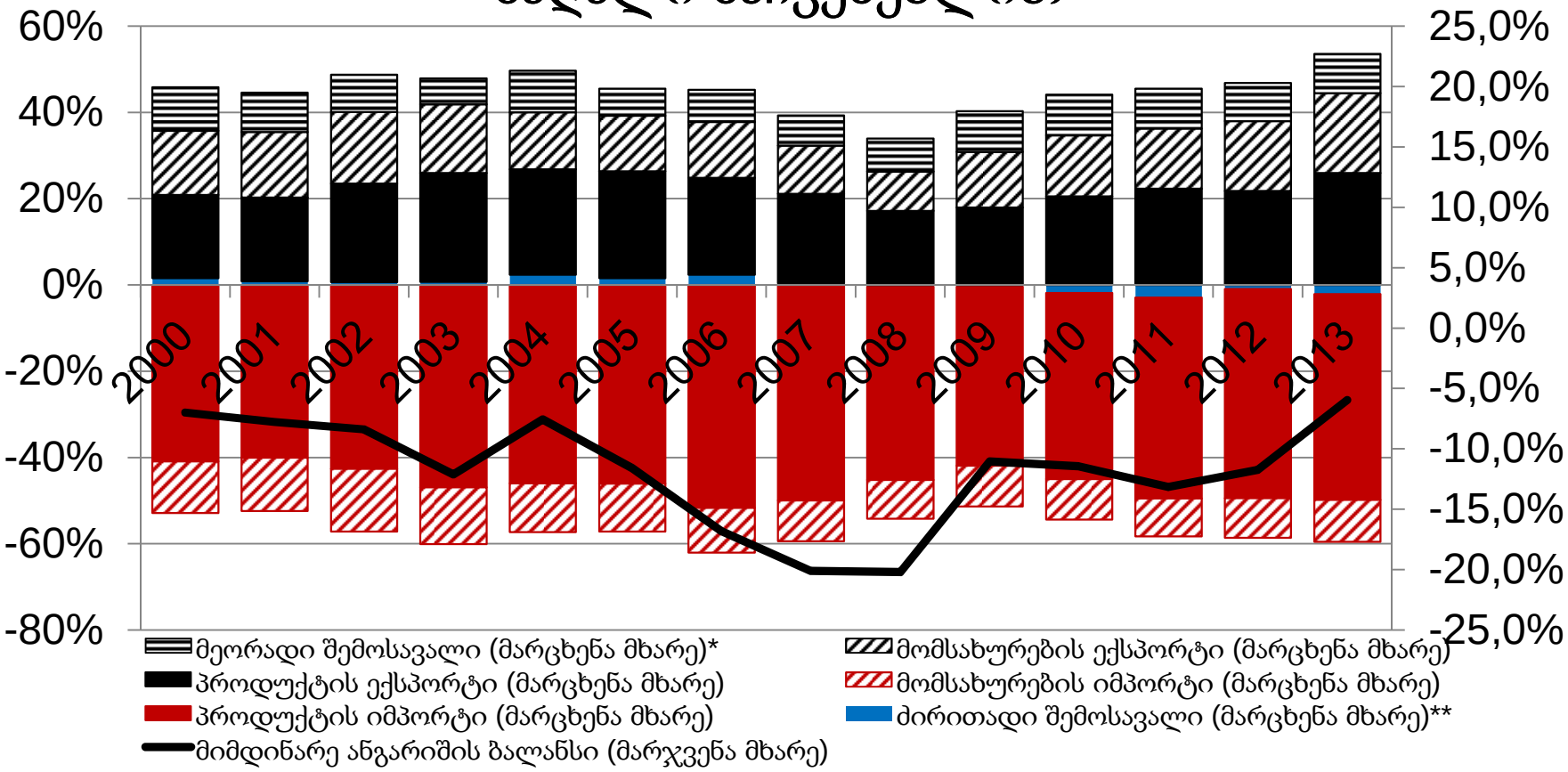

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი
** სახელმწიფოთაშორისი გადარიცხვები, პირადი გადარიცხვები/გზავნილები*
*** საინვესტიციო შემოსავალი, დასაქმებულთა ანაზღაურება*

ექსპორტი და ფულადი გზავნილები: წინა პერიოდის განვითარება

საქონლის ექსპორტი და ფულადი გზავნილები, მშპ-ის %

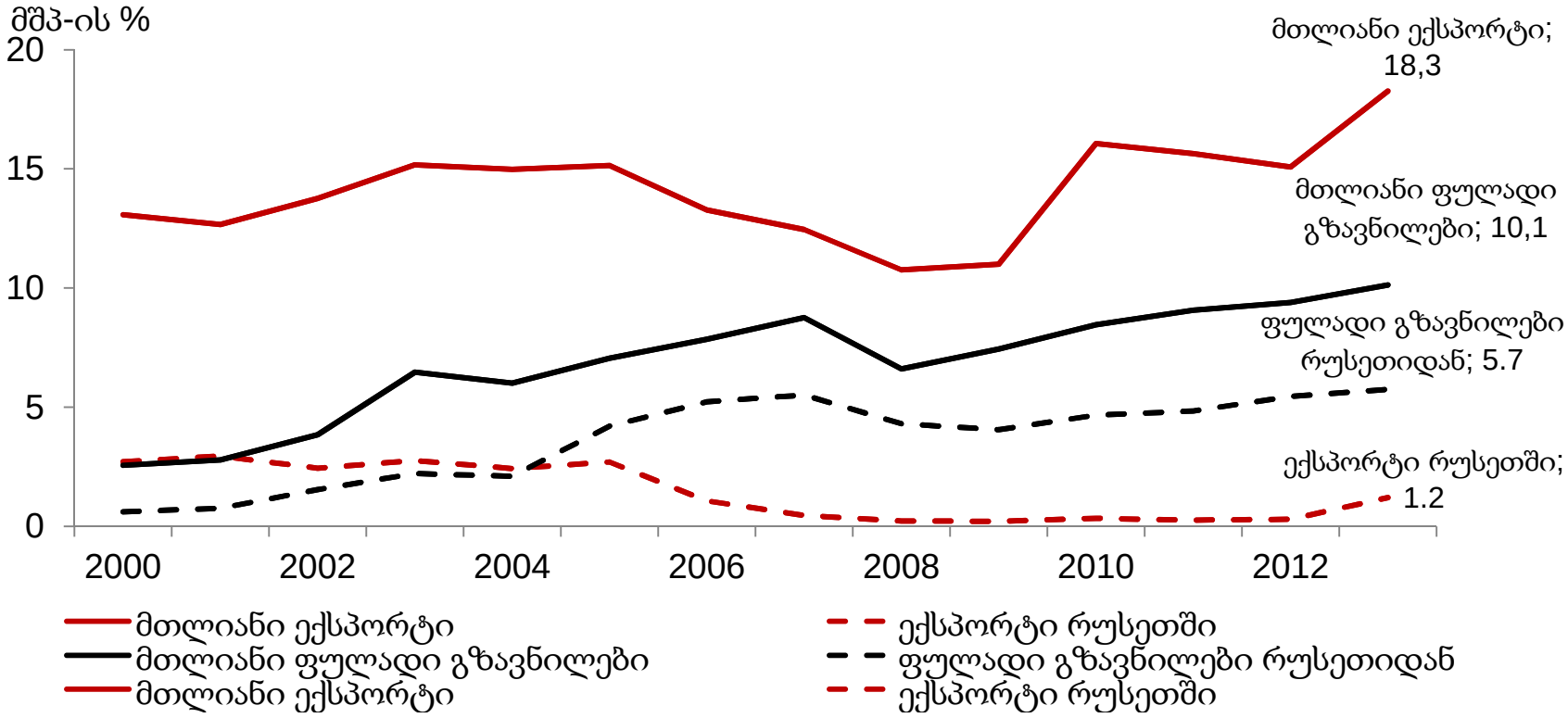

წყარო: საქსტატი, საქართველოს ეროვნული ბანკი,

** "ფულადი გადარიცხვები" გამოიყენება ქვეყნის მიერ ფულადი გზავნილების დიფერენციაციისთვის*

- რუსეთთან ექსპორტი აღდგა 2013 წელს
- წარსულში რუსეთიდან ფულადი გზავნილები ხასიათდებოდა მნიშვნელოვანი სტაბილურობით